

יש חיים לתביעה בעילה של כפל ביטוח מקום שהאשם מתחלק

ברע"א 1322/10 הכשרת הישוב חברה לביטוח בע"מ נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ נקבעה הלכה, לפיה זכות ההשתתפות של מבטחת המזיק כלפי מבטחת הניזוק נסוגה בפני העיקרון הנזיקי (להלן: "הלכת הכשרת הישוב").

לאחרונה דן בית המשפט המחוזי לערעורים אזרחיים בתל אביב בשאלה האם "הלכת הכשרת הישוב" חלה גם כאשר שיעור אחריותו של המבוטח המזיק אינו מלא אלא חלקי? האם גם אז נשללת לחלוטין זכות ההשתתפות של מבטחת המזיק או שהיא זכאית להשתתפות בחלק שאינו באחריותה?

העובדות החשובות לענייננו:

המדובר באירוע שריפה במחסן ואולם תצוגה, שנגרם במהלך ביצוע עבודות ריתוך. באירוע נגרמו נזקים לתכולה, למבנה ולרכוש שהיה מצוי בסמוך לו. חברת הביטוח של מחזיקת המחסן והאולם שילמה תגמולי ביטוח בהתאם לפוליסה, והגישה תביעת שיבוב כנגד הקבלן שברשלנותו גרם לשריפה וכנגד מבטחת המבנה בהתאם לחישוב ביטוח כפל על פי חוק חוזה ביטוח. בית משפט קמא מצא את הקבלן אחראי לנזקי השריפה, אך בה בעת קבע כי מחזיקת המחסן ואולם התצוגה תרמה אף היא בהתנהגותה לפרוץ השריפה והעמיד את שיעור תרומת הרשלנות על 50%.

בית המשפט המחוזי מציין כי:

"דיני הנזיקין דנים לא רק באשם, אלא גם במידתו ובשיעורו. כלומר, כאשר המזיק אינו האחראי הבלעדי לקרות הנזק, אלא בחלקו בלבד, לא יהיה זה צודק לפטור את מבטחת הניזוק מהשתתפות ביחס לאותו חלק של הפיצוי ששולם למבוטח המזיק בהיעדר אשם. הענקת זכות השתתפות למבטחתו של המזיק כלפי מבטחו של הניזוק, רק כאשר לאותו חלק לגביו המזיק נטול אשם, או במילים אחרות, הגבלת זכותו להשתתפות בהתאמה לשיעור האשם שהוטל על המזיק - לא תנגוד את עקרונות הצדק והישר, אלא תהלום אותם, שאם לא כן, נביא להתעשרותה הבלתי צודקת של מבטחת הניזוק, הנהנית מפטור מלא של חובת השתתפות, כאילו עסקינן במזיק שהינו האחראי הבלעדי לקרות הנזק, עת אשמו של המזיק הינו חלקי בלבד."

בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור, ביטל את פסק דינו של בית משפט קמא וקבע כי זכות ההשתתפות תיסוג בפני דיני הנזיקין, רק כאשר לאחוזים מהתקבולים המשקפים את שיעור האשם, ותישאר בתוקפה ביחס לאחוזים הנותרים.

מקרה לדוגמא שניתן בפסק הדין:

משכיר ושוכר ביטחו שניהם את המושכר אצל שתי מבטחות שונות באופן המקיים כפל ביטוח. המשכיר ביטח את המושכר ב - 600,000 ₪ ואילו השוכר ביטח את המושכר ב - 400,000 ₪. המושכר נשרף בגלל אש שפרצה מחצרו של השכן, שנמצא אחראי לשריפה, אך בית המשפט קבע כי גם המשכיר תרם

לאירוע, במחדלו להתקין במושכר מערכת כיבוי, ותרומתו נקבעה בשיעור של 10%. כמו כן, נקבע כי הנזק שנגרם למושכר הינו סך של 200,000 ₪. לאור פסיקת בית המשפט המחוזי, לא תיסוג זכות מבטחת המשכיר להשתתפות אל מול מבוטחת השוכר ותוכל היא לתבוע השתתפות בגין ה - 90% הנותרים בגין איננה אחראית.

לאור הנ"ל, תבוצע ההקצאה כלהלן :

הסכום העומד להקצאה (נזק)	200,000 ש"ח
מזה יש להפחית 10%	
כשיעור אשמו של המבוטח	<u>20,000 ש"ח</u>
יתרת נזק להקצאה	180,000 ש"ח

יתרה זו תחול לפי יחס סכומי ביטוח $72,000 = 180,000 \times 400,000 / 1,000,000$ ש"ח

הערת שולים:

סוגיית הקצאת הנזקים עקב כפל ביטוח מעוררת שאלה של יחס הסכומים מקום שמדובר בפוליסות מרובות כתובות ונכסים, אך זו תידון ברשימה נפרדת.